

Protokol nahrávky*

Pamětník: Miroslav Částek

Datum a místo natáčení: 21. 2. a 23. 2. 2018 v Brně

Natočil a zpracoval: Vilém Faltýnek

1. NAHRÁVKA	
0:00:00	Narozen 24. března 1937 v Brně, v Židenicích. Obecná a měšťanská škola v Líšni. Matka Marie, rozená Fňukalová, původem z Velkého Meziříčí. Otec Bedřich Částek z Lesonic u Moravských Budějovic. Starší bratr Bedřich, mladší bratr Zdeněk. MČ vyšel základní školu v roce 1952. Matka v domácnosti, otec pracoval v TOS Kuřim. – K divadlu přivedl narátora kostel (církev). Rodina věřící, chodilo se do kostela. Od dětství zaujat farářem Křehlíkem a jeho divadelním projevem. Kostel sv. Jiljí v Líšni. MŠ neměl ochotnickou zkušenost. – Vztahy s bratry. Kamarádi.
0:09:12	Válečné dětství. Ve škole se učili správně zdravit nacistickým pozdravem. Po válce se uctíval Masaryk a Beneš. – Když se blížila fronta v dubnu 1945, byl vydán pokyn opustit Brno. S matkou trávili tu dobu v Babicích u Bílovic, až do 10. května. Bratr s otcem povinně kopali zákopy. Osvobození Rusy. Situace byla z chlapecké perspektivy podivně dobrodružná. Návrat do starého bytu. – Po měšťance nastoupil do železničního učiliště, tříletý obor Sdělovací a zabezpečovací technika. Po vyučení v roce 1955 pracoval na trati Brno – Slavkov u Brna. Aby mohl na vysokou školu, potřeboval maturitu. Proto po dokončení učiliště chodil na gymnázium pro pracující, nejprve večerní, pak denní.
0:23:33	První zkoušky na JAMU skládal v roce 1957. Neuspěl. Pedagog Rudolf Höger ho pobídl, aby se nevzdával a zkusil to za rok znovu. MČ k němu chodil na přípravu a pak ho vyslal do Prahy za Karlem Högerem. Recitační soutěž Bezručova Ostrava. Monolog z Mahenova „Jánošíka“ a monolog ze „Cyrana“. Karel Höger při osobním setkání MČ odrazoval od divadla. Setkání s Alfredem Radokem. – Kamarádka MČ pobízela k druhému pokusu. – Jako posluchač učiliště se učil hrát na klarinet a saxofon. Dostal roličku v ochotnickém divadle – hra „Sláva“ od V. Gusjeva. Konzultace Martin Růžek. Zážitek byl důvodem, že šel k přijímačkám.
0:38:38	Osudový impuls Rudolfa Högera. Později ho na škole učil divadelní líčení. Studium JAMU byla nejkrásnější léta života. Poznával divadlo od základů. Profesorka [Jarmila] Lázníčková. Od 3. ročníku je převzal Evžen Sokolovský, „Irkutská historie“, „Don Juan“, „Rozmarné léto“. Sokolovský si MČ vybral, aby šel hned po škole do Státního divadla Brno. – Druhé přijímačky: tři měsíce práce s R. Högerem se projeví. – pedagogové na JAMU: J. Lázníčková, dva roky ročník vedla, pak Sokolovský. Na přednes Miroslava Jandeková, jevištní mluvu učily Jarmila Kurandová a Jarmila Urbánková, zpěv Libuše Lesmanová, pohyb Jiřina Ryšánková. MČ byl s výukou spokojen. – Spolužáci: Věra Galatíková, Antonín Molčík, Karel Pospíšil, Rudolf Leitner, Jiří Žák, Břetislav Tetera, Jana Rubášová, Marta Světlíková. – MČ absolvoval roli Sganarela v „Donu Juanovi“. V červenci 1962 na festivalu vysokých divadelních škol v Karlových Varech, s JAMU hráli „Rozmarné léto“ a „Juana“. Současné „Rozmarné léto“ ve stanu v Lužánkách.
0:50:46	„Makbeth“ v ABC. V současném divadle je tendence překrývat slovo akcí. Umění používat blankvers. Nedávno pražské představení „Krásné bohyně“ [„Laskavé bohyně“]. – na škole se nedověděli, jaká je divadelní praxe. Předpokládal, že v divadelním angažmá

* Protokol nepředkládá ověřená fakta. Reprodukuje informace v té podobě, v jaké je uvádí narátor. Případná vnější doplnění jsou odlišena hranatými závorkami.

	<p>dostane práci. Očekával, že budou <i>kněžími umění</i>. Statovali v Sokolovského inscenaci „Julius Caesar“. – Zázitek ze Státního divadla Brno po nástupu do angažmá. Byl obsazen do role jednoročního dobrovolníka Marka v dramatinaci Švejka. Požádal o alternaci v paralelně připravované inscenaci „Vojcka“. Režisér Alois Hajda to drsně odmítl. Sokolovský i kolegové se od MČ odvrátili.</p>
1:05:14	<p>Základní vojenská služba v Armádním uměleckém souboru Víta Nejedlého v Praze (1963–1964). Vojnu dokončil v Brně u posádkové hudby, věnoval se přednesu. Po návratu do divadla dostal roli Vyvolavače ve hře „Marat–Sade“. Režisér Karel Novák zprostředkoval angažmá v Divadle EFB, nastoupil 1966, vydržel dvě sezóny. Manželka Jana [Hlaváčková] v angažmá ve StD Brno. Vztahy v pražském divadle nebyly lepší než v Brně. Režisér [Miloš] Horanský, znali se z AUSu. Při pražském působení dostával nabídky i z Československé televize, pracoval s uznávanými režiséry Bělkou, Matějovským, Novotným. Z rodinných důvodů se na jaře 1968 rozhodl pro návrat do Brna. Kamarádství s Milošem Horanským, pobízel MČ k samostatné práci. Vznikla první inscenace z Čechovových textů „Újezdní Hamlet“, premiéra 8. května 1968 v Divadle Na hradbách (Divadlo ve foyeru) [Mahenovo divadlo]. Druhý pořad „Luk královný Dorotky“. Třetí pořad „Pan Karlíček“ od Helmuta Qualtingera. Během rekonstrukce divadla pokračoval v Hotelu Morava. – Kavárna Múza, zahájeno za účasti Vladimíra Justla z Violy.</p>
1:16:30	<p>Pravidelně hostoval v Gottwaldově, v Divadle v klubu. – V období normalizace dostal ve Státním divadle Brno (Mahenova činohra) výpověď. Ředitel [Karel?] Šeda mu dal možnost nastoupit do operety. – MČ navázal pracovní vztahy s Milanem Uhdem. V operetě MČ připravil montáž písniček z přelomu 19. a 20. století, ve spolupráci se zakázaným Uhdem. Pravidelně spolupracovali 18 let. Vzájemné vztahy se změnily až po roce 1989. – V okruhu MČ se v průběhu let vyskytlo pět „d'áblů“ (Sokolovský, Uhde, Justl, Horanský...), vztahy začínaly nadšeně, a končily deziluzí.</p>
1:26:40	<p>Tvorba začátku 90. let, MČ se stal terciářem rádu dominikánů, prohloubil svou víru. Od roku 1990 se soustředil na duchovní pořady. Byl v kontaktu s provinciálem Dominikem Dukou. – Do operety nastoupil v roce 1972, zůstal do roku 1975. Od ledna 1976 do roku 1981 byl angažován ve Viole. Od roku 1982 byl na volné noze, do roku 1988. Po rekonstrukci Divadélka Na hradbách [dnes Malé scény NdB] ho vzal [Oldřich] Slavík zpátky do divadla, aby tam dělal své pořady. Trvalo to dva roky. Od roku 1990 je na volné noze dodnes. Během působení ve Viole opět dojížděl z Brna. A současně vystupoval pohostinsky na zájezdech v různých městech. – Jak se organizovala umělecká činnost na volné noze. Každý nový pořad schvalovala agentura, která pak umělce zastupovala. Potíže s náboženskými motivy. Komplikace i ze strany V. Justla. „Zkouška na Makbeta“, podle Uhdeho zpracování, společně s manželkou inscenovali. Justl měl strach z aktuálního přesahu. Po střetu s Justlem na nultém ročníku Divadla jednoho herce v Chebu MČ odešel z Violy. – MČ nikdy nebyl členem KSČ. Vztah k náboženství za normalizace byl celkem vlažný.</p>
1:35:25	<p>Během studia nebyl jeho silnou stránkou pohyb, naopak byl silný v mluveném projevu. Výuka J. Kurandové. Později ji vystřídala Jarmila Urbánková. Připravoval s ní roli Oberona („Sen noci svatojánské“). Jaké měl vzory v mluveném slově: Höger a Václav Voska, MČ jako člen AUS chodil na jeho premiéry. Dál R. Lukavský. V Brně požadoval perfektní mluvu Zdeněk Kaloč. MČ s ním studoval Osipa v „Platonovovi“. Pak postavu Jana v „Nosorožci“. Názor na režijní tvorbu Z. Kaloče. „Saténový střevíček“. – Spolupráce s Evženem Sokolovským. MČ byl obsazován spíš hostujícími režiséry. Horanova inscenace „Obchodníka s deštěm“. Hostující ruský režisér po roce 1989. MČ oceňuje, že Sokolovský herci dával důvěru. Příklady z inscenací „Rozmarné léto“, „Marat–Sade“, „Edvard II.“. Sokolovský oceňoval pořady MČ v Divadélku Na hradbách.</p>

	Povahové rysy. „Komedie o umučení a slavném vzkříšení Pána a Spasitele našeho Ježíše Krista“, MČ hrál roli Archanděla Gabriela. Jak probíhaly zkoušky. Hudba Jana Nováka. Pozdrav „Pochválen buď Ježíš Kristus“ na premiéře. – Po odchodu Bořivoje Srby dramaturgem Ludvík Kundera. „Hliněný voziček.“ – Herec [Rudolf] Jurda se stal ředitelem.
2:02:56	Vojna v AUS, s hercem Oldřichem Vlčkem sestavili pořad „Osel a smích“, vystupovali na posádkách. „Jsem jeden z vás“, převzatý pořad s písněmi Jana Pixy. MČ utekl k posádkové hudbě. – Za tu dobu viděl desítky divadelních premiér, silný vliv. Atmosféra 60. let v divadle. Vztah pražské a brněnské divadelní scény. – Názor MČ na <i>brechtovské</i> divadlo. – Navázání kontaktu s divadlem poezie X58, tzv. Ikskou. Dům pionýrů v Lužánkách, Boris Bouda, Čecháček (později změnil příjmení na Turbu) a Radim Vašínska: večer z Brechtovy poezie „My, bujaré pokolení“. Ludvík Kundera komentoval, Pavel Blatný doprovodil hudbou. Další pořad Prevertovy poezie (už v Domě umění), Hrubínovu „Jobovu noc“. Po dvou letech divadlo opustil a soustředil se na studium. Účastnil se též Rudolf Vévoda. Turba byl režisérem. Nekolný, farmaceut. Jitka Uhdeová, další herečka Opletalová. Inscenovali též poezii Oldřicha Mikuláška. Inscenační postupy divadla X.
2:16:13	Divadlo E. F. Buriana. Šéfrežisér Karel Novák nabídl MČ angažmá. První role v inscenaci hry Johna van Drutena „Zvonek, bible a svíčka“. Režisér Jan Bartoš. Aktovka G. B. Shawa „Napoleon“. Velká role v Horanského režii hry L. Laholy „Skvrny na slunci“. – Kontakty s Milošem Horanským, plánovali společný odchod do libereckého divadla. Nedávné setkání a rozhovory kolem udílení Poděbradské růže. Problematika cen Thálie. O co MČ v divadle usiloval, zasáhnout diváka. Ohlasy na jeho tvorbu, Miloš Kročil, Dominik Duka. Aby mohl jezdit s pořady po republice, potřeboval auto a řidiče. Vděčnost za Dukovu pomoc, přítel Jakub Berka naléhá, aby byl MČ vysvěcen na jáhna.
2:34:54	Pozemská ocenění a odměny. – S rozhlasem spolupracoval málo. Ani Radio Proglas nemá zájem.
2. NAHRÁVKA	
2:39:26	Komentáře k dokumentům a publikacím: v roce 1988 vydalo divadlo dvoulist Ohlédnutí o pořadech MČ. Hra „Kejklíč“. O herci, který hraje o Mistru Janu Husovi. V kostýmu vyšel do ulic a byl fotografován Karlem Slachem. Snímek na titulu dvoulistu se stal emblémem divadla. – Brožura Divadlo jednoho herce, vydal Divadelní ústav 1980. – Dvacet let divadla jednoho herce Miroslava Částka 1968–1988. – Publikace Div. ústavu o divadle jednoho herce Rudolfa Waltera, za jehož pokračovatele byl MČ mylně považován. Po vydání knihy editor Jiří Hraše přivezl publikaci do Brna, konal se pořad na připomenutí Walterovy památky. – Fotografie MČ v Galerii Lidice. – Turné po USA: poprvé 2004, „Stařec a moře“. Pořad z textů P. Claudela „Napřed je třeba unést kříž“. Výběr z ev. sv. Jana „Bůh je láska“. Renčova „Pražská legenda“ a „Popelka nazaretská“. Pořad o faráři Štemberkovi a Grahama Greena „Moc a sláva“. Všechny pořady hrál i v Torontu, v New Yorku a v Chicagu.
2:49:29	Hostování zprostředkoval inspicient ze Slováckého divadla, který emigroval. Působil u českého kněze Dušana Hladíka. Krajské komunity v USA. Úvahy o novém výjezdu do USA.
2:55:16	(<i>videozáznam</i>) V roce 1972 MČ zvítězil v soutěži Neumannovy Poděbrady. Byl zván pravidelně. Předsedkyně Svazu dramatických umělců Jiřina Švorcová sympatizovala s aktivitami MČ. Zasadila se o vznik festivalu. Jiří Kutina, dramaturg Violy. Dr. V. Justl. Průběh nultého ročníku v roce 1981. MČ vystoupil s třemi pořady: „Jak zabít sebe a jak zabít soka“, „Kejklíč“ a „Smrt je mým řemeslem“. Dál vystupovali Václav Beránek, Ljuba Skořepová, Boleslav Polívka aj. Zúčastnil se Jan Grossman, Miloslav Klíma aj.

	<p>Slovenská herečka s autorským pořadem. Po některých vyjádřeních V. Justla MČ odpustil Violu. Po revoluci MČ přestal do Chebu jezdit. Milan Friedl. Negativní zážitek z poslední účasti v roce 1993, kdy hrál Claudela. – Divadlu jednoho herce se věnovaly herečky (L. Švormová, L. Skořepová...) a herci, kteří si udělali svou zájezdovou inscenaci založenou na osobní popularitě. (<i>konec videozáznamu</i>)</p>
3:10:45	<p>Čím byla účast v Chebu inspirativní. Pochopil, že jsou dva přístupy: prezentovat sebe a své schopnosti, nebo prezentovat téma. – Barbora Plichtová. – Podobné svému směřování nezaznamenal. Je nutná soustavnost a rozvíjení dramaturgie. Jednotlivý pořad nic neznamená. To je jiný přístup. – Změna situace po roce 1989. Ironie, že do popředí se dostali herci, kteří minulý režim spoluvytvářeli. Ve dnech revoluce se účastnil veřejných shromáždění, ale nevystupoval. Pochopil nutnost změny dramaturgie: společnost potřebovala nové impulzy. Děkan z Tišnova MČ poprosil, aby připravil „Popelku nazaretskou“, v roce 1991 ji poprvé hrál v kostele. Začal tuto dramaturgii rozvíjet. Usiloval o otevření kostelů. Dvanáct let hrál na Večerech u kapucínů. – Práce s náznakovými rekvizitami. Elliotova „Vražda v katedrále“.</p>
3:23:19	<p>Po uvedení „Popelky nazaretské“ (1991) ho Milana Badal vyzval, aby se stal laickým členem dominikánského řádu, terciářem, pomocníkem v pastoraci. Tři roky po prvních slibech sliby věčné (1994). – Dukova podpora. K čemu sliby zavazují. – Kam často s pořady zajížděl. Ne všude byl přijímán, např. potíže s pořadem „Stařec a moře“. – Jak probíhá příprava pořadů. Příklad Claudelovy „Křížové cesty“ v překladu Ivana Slavíka, s hudbou Zdeňka Pololáníka. Konzultuje se ženou, Janou Hlaváčkovou, vnější oko. – Ověřovací štače.</p>
3:33:50	<p>Inscenování Paula Claudela v Brně: „Zvěstování Panně Marii“, „Saténový střevíček“. – Narátor se považuje za neznámého, ptá se znovu, proč byl pro projekt IDU osloven. – Vzpomínka na setkání s kritikem a teatrologem Petrem Pavlovským. Disidentní (?) společnost před rokem 1989. – Díky Jiřině Švorcové, jinak by Divadlo na provázku neexistovalo. Pomohla i MČ. Podpořila přijetí narátora do Violy. Konec 80. let. Střet na konci 80. let v divadle na Vinohradech. MČ si vážil i způsobu jejího odchodu. – Nad Provázkem držel ochrannou ruku i otec Evy Tálské.</p>
3:46:03	<p>Názor na začátky Husy na provázku v Procházkově síni. – Divadlo jednoho herce a <i>nepravidelná dramaturgie</i>. Ludvík Kundera byl erudovaný dramaturg levicového zaměření. Jako dramatik neuspěl („Korzár“, „Zvědavost“). Autor písňových textů. Byl člověk svobodného ducha, když se herci vzepřeli, dal jim prostor k volbě titulu. – Rok 1989, průběh listopadových událostí. MČ byl opět členem Mahenovy činohry. V červnu 1989 uvedl pořad z Čapkových Hovorů s T. G. M. („Tož se nám to přece jen povedlo“, spoluautor M. Uhde). Vystoupení v Hodoníně na začátku listopadu. Dění 16. a 17. listopadu. Divadla ve stávce, diskuse na jevišti. Zdeněk Junák.</p>
3:57:22	<p>Proces schvalování nových pořadů MČ. Masaryka už schvalovalo divadlo, ne agentura. S herci jezdil po táborech lidu a vystupoval tam s úryvky z Hovorů. – Tradiční činoherní roli už MČ nedostal, naposledy v období 1988–1990. Po roce 2000 natočil židovské anekdoty „Jezevčík u rybníka“. A pak televizní pořady o divadle jednoho herce. V roce 2012 omezil vystupování se scénickými pořady. Nově anonymní duchovní texty „Zastav se a uvažuj“. Dnes spíše forma dramatického čtení. Záznamy starších pořadů. – Při výjezdech na vystoupení bral s sebou zvukaře nebo hudebníka. Technika nepotřeboval. Příležitostně používal mikrofon.</p>
4:07:48	KONEC